

Kamerfacties eisen in het commissiedebat opheldering over de mondkapjesdeal, terwijl hoofdrolspeler en verdachte Sywert Van Lienden zelf toekijkt vanaf de publieke tribune (21 december) © Robin Utrecht / Hollandse Hoogte / ANP

22 DEC 2022 · ⌚ 4 MIN

Minister Conny Helder laat mondkapjesdebat in verwarring ontaarden

JAN-HEIN STROP

Het ministerie van Volksgezondheid (VWS) wist niet dat Sywert van Lienden en zijn compagnons aandeelhouders waren van de commerciële bv, gebruikt voor de mondkapjesdeal. Dat zei minister Conny Helder (VVD) voor Langdurige Zorg gisteren in de Kamer. Even later maakte ze een opvallende tournure: ambtenaren wisten wel degelijk dat de winst bij Van Lienden zou belanden. Of de indertijd verantwoordelijk minister dat ook wist, laat ze uitzoeken. Een verwarrend einde aan het debat.

‘Het was bij VWS bekend dat RGA [Relief Goods Alliance, de bv van Sywert van Lienden en partners, winst kon maken. Dat die winst zo aanzienlijk is, stuit ook mij tegen de borst.’ Dat zei minister Conny

Helder voor Langdurige Zorg en Sport (VWS) gisteren tijdens het Kamerdebat over de beruchte mondkapjesdeal tussen het ministerie en RGA.

Ook zei Helder dat het ministerie mogelijk juridische stappen zal zetten om geld terug te vorderen van Sywert van Lienden en co. Haar 'handen jeukten' zelfs om via een civielrechtelijke procedure het geld terug te eisen. 'Het is ook een morele kwestie.'

Kennelijk meent VWS dat het een verkeerde voorstelling van zaken kreeg voorgespiegeld bij het aangaan van de overeenkomst. Dat zou grond kunnen zijn om de overeenkomst voor 40 miljoen mondkapjes à 100 miljoen euro terug te draaien.

Helders stellingname zou betekenen dat VWS niet wist dat de winst bij de nieuwe importeurs zou belanden. Nu dat wel is gebeurd, zou ze 'jeukende handen' hebben

Kamerlid Maarten Hijink (SP) stelde Helder vervolgens twee cruciale vragen. Wist VWS dat RGA losstond van de stichting Hulptroepen Alliantie, het non-profit initiatief van Van Lienden en co? En wist VWS wie de aandeelhouders van RGA waren?

Helder antwoordde ontkennend op beide vragen – zonder enige aarzeling.

Dat was nogal wat. In het rapport van Deloitte worden deze vragen niet beantwoord, ondanks een onderzoek dat een jaar in beslag nam. Maar nu leek de minister opeens helderheid te verschaffen. En ze scheen een draai te maken, nadat haar voorganger de deal met Van Lienden eerder had verdedigd. Haar stellingname zou betekenen dat VWS niet wist dat de winst bij de nieuwe importeurs zou belanden. Nu dat wel is gebeurd, zou ze 'jeukende handen' hebben.

‘Er was duidelijk sprake van vermenging’

Toen Helder op 16 september het mondkapjes-rapport van Deloitte aan de Kamer aanbood, sloeg ze dit pad al in. Ze schreef aan de Kamer:

‘Tijdens de verschillende gesprekken en contacten was onduidelijk hoe de bv’s en stichting van SHA [Stichting Hulptroepen Alliantie] en RGA zich tot elkaar verhielden. Er was duidelijk sprake van vermenging. Uit het rapport blijkt niet waarom SHA/RGA voor het uiteindelijk construct – een aparte bv RGA – heeft gekozen.’

Daar voegde ze indertijd aan toe: ‘Met verbazing heb ik kennisgenomen van het transcript uit het rapport waarin beschreven wordt dat de bovengenoemde verwarring door SHA en/of RGA in de gesprekken met betrokkenen van VWS en het LCH bewust in stand werd gehouden.’

Zo benadrukte Helder al dat VWS zelf niet snapte hoe de vork in de steel zat. En dat het trio achter RGA bewust aan die verwarring heeft bijgedragen.

Helder sprak zichzelf tot verbijstering van Kamerleden als Hijink dus volledig tegen

Maar aan het einde van het debat ging Helder plotseling overstag. VWS wist wel degelijk dat Van Lienden aandeelhouder was. Dat impliceert dat het departement ook wist in wiens zakken de winst zou belanden. Zowel Pieter Omtzigt als Maarten Hijink vroegen hierop door, maar Helders eindoordeel bleef hetzelfde.

Helder sprak zichzelf tot verbijstering van Kamerleden als Hijink dus volledig tegen – de tournure was compleet.

Dit is lastig te rijmen met haar ‘jeukende handen’, veroorzaakt door de ‘morele kwestie’. Immers: als VWS zich op het standpunt stelt dat het prima wist met wie het zaken deed, is er geen sprake van enige misleiding. Dan lijken haar woorden in haar Kamerbrief over

‘verwarring’ en ‘onduidelijkheid’ over de verhouding tussen de stichting en de bv, nergens op gebaseerd.

Of de voor de deal verantwoordelijk minister, 🗿 Martin van Rijn (PvdA), ook wist wie de aandeelhouders waren, wist Helder overigens niet zeker. Dat laat ze uitzoeken, zei ze.

Oud-minister Van Rijn zei in mei 2021 tegen *de Volkskrant* dat Van Lienden hem nooit heeft geïnformeerd over zijn zakelijke belangen in Relief Goods Alliance. Ook een topambtenaar die met van Lienden onderhandelde, verklaarde tegenover de 🏢 FIOD nooit van Van Liendens commerciële motieven te hebben geweten, schreef de Volkskrant gisteren. Hij dacht altijd van doen te hebben met de voorman van de stichting Hulptroepen Alliantie. De FIOD doet momenteel onderzoek naar oplichting en verduistering door van Lienden en co.

Van Lienden beweerde op Twitter tijdens het debat dat er wel een check bij de Kamer van Koophandel is gedaan om te achterhalen wie de aandeelhouders zijn van de pas opgerichte bv. Of dat is gebeurd laat Helder ook onderzoeken.

‘Loyaal meeverdedigen’

Volgens voormalig minister 🗿 Tamara van Ark (VVD) was de deal er een als alle andere. Dat die niet via de Hulptroepen Alliantie maar via RGA liep, was volgens Van Ark voor alle partijen helder. ‘Zowel VWS als LCH gingen er niet vanuit dat RGA een non-profitorganisatie was, omdat duidelijk was dat het hier een bv betrof,’ schreef ze in juni 2021 aan de Kamer.

Daarbij liet de minister in het midden of ze snapte dat deze bv niet onder de stichting hing. Ze had geen enkele kritiek op Van Lienden en co. Sterker nog, ze beschreef het trio als ondernemers die met handel in China – waar de mondkapjes zijn ingekocht – hun sporen hebben verdiend.

Dat de nieuw opgerichte bv geen enkele band had met de stichting maakte Van Lienden nooit duidelijk, zeiden bronnen binnen het LCH

eerder tegen Follow the Money. ‘Dat ze een aparte bv hadden die losstond van de stichting, was zeker niet helder,’ zei een direct betrokkene. ‘In hun presentatie stond Hulptroepen *for the good cause*.’ Van Lienden tekende bovendien in een eerder stadium op persoonlijke titel een convenant met het LCH waarin hij beloofde te opereren zonder winstoogmerk.

Toen de deal in 2021 eenmaal op straat lag, eiste Van Lienden van het ministerie dat het hem ‘loyaal [zou] meeverdedigen’, zo liet de Volkskrant onlangs zien. Die wens destijds werd door Van Ark ingewilligd, zo lijkt het.

Even leek Helder te breken met dit beleid. Het was van korte duur.

Auteur: **Jan-Hein Strop**

Doet met open vizier onderzoek naar dubbele petten, perverse prikkels en belangen achter geldstromen.